

TWAALF NIEUWE OEVERVLIEGEN VOOR NEDERLAND

(DIPTERA: EPHYDRIDAE)

Jan Wind, Niels-Jan Dek, Paul Beuk & Sandra Lamberts

Oevervliegen zijn kleine vliegen die veelal in vochtige gebieden leven. Ze vallen niet erg op, tenzij je er speciaal naar zoekt. De auteurs van dit artikel deden dit en wisten zo diverse soorten te vinden die nog niet uit Nederland bekend waren. Hiervan worden er 12 nader besproken. Omdat er geen compleet determinatiewerk bestaat voor de Nederlandse oevervliegen, wordt de herkenning van elke soort uitvoerig besproken.

INLEIDING

Deze publicatie is een aanvulling op Wind & Dek (2018), waarin algemene informatie wordt gegeven over de familie Ephydriidae (oevervliegen). De verspreiding, biotopen en determinatiekenmerken van zeven nieuwe soorten voor Nederland worden behandeld. Nadien zijn door Zatwarnicki (2022) nog twee soorten aan de Nederlandse lijst toegevoegd: *Ditrichophora amoena* (Duda, 1942) en *Hydrellia stratiotae* Hering, 1925.

De waarnemingen van nieuwe soorten zijn gebaseerd op veldonderzoek met sleepnet en zuigbuis. Het onderzoek vond plaats door de eerste en tweede auteur gedurende het laatste decennium, in een grote verscheidenheid aan merendeels vochtige biotopen, verspreid over Nederland. Aanvullende waarnemingen kwamen beschikbaar op de website Waarneming.nl door het werk van enthousiaste verzamelaars en natuurfotografen met scherp oog en geschikte apparatuur, ook voor de kleinste vliegen. Een paar collecties van andere verzamelaars werden nagekeken door de tweede auteur. Een kort bezoek werd gebracht aan de oevervliegencollectie van Naturalis, waar *Gymnoclasiopa aulisioi* reeds aanwezig bleek uit 1990, 1994 en 1996. Determinaties werden voornamelijk uitgevoerd door de tweede en eerste auteur met welkome ondersteuning van internationale oevervliegspecialisten met het verifiëren van determinaties en het traceren van publicaties.

Figuur 1-2. *Diasemocera marginella*, 1. zijaanzicht, 2. bovenaanzicht. Foto's Dick Belgers.

Figure 1-2. *Diasemocera marginella*, 1. lateral view, 2. dorsal view. Photos Dick Belgers.

Nu worden 12 soorten oevervliegen toegevoegd aan de Nederlandse fauna, waarvan twee uit een niet eerder gemeld genus, te weten *Allotrichoma* Becker, 1896 en *Schema* Becker, 1907. De nieuwe soorten zijn: *Allotrichoma simplex* (Loew, 1861), *Axysta clauseni* (Stuke, 2022), *Diasemocera marginella* Fallén, 1823, *Gymnoclasiopa aulisioi* (Canzoneri, 1976), *Nostima semialata* (Collin, 1913), *Pelina aenea* (Fallén, 1813), *Philotelma parvum* (Kramer, 1917), *Scatella ciliata* Collin, 1930, *Scatella silacea* Loew, 1860, *Schema durrenbergensis* (Loew, 1864), *Setacera breviventris* (Loew, 1860) en *Subpelignus limosinus* (Becker, 1903). Hiermee komt het aantal Ephydriidae op de Nederlandse soortenlijst op 126.

Naast de in dit artikel behandelde soorten zijn nog verschillende andere nieuwe soorten

oevervliegen bij de auteurs bekend, uit de genera *Hydrellia* Robineau-Desvoidy, 1830, *Notiphila* Fallén, 1810, en *Parydra* Stenhammar, 1844. Het betreft relatief moeilijk te determineren soorten die een aparte publicatie verdienen of soorten waar nog enkele taxonomische problemen spelen. In Dek et al. (2023) worden acht soorten *Hydrellia* nieuw voor Nederland gemeld.

RESULTATEN

Hieronder worden details van de 12 nieuwe soorten gegeven. De volgorde volgt de indeling van Ephydridae in subfamilies, tribus, genera en soorten (Mathis & Zatwarnicki 1995). De terminologie volgt die van Oosterbroek et al. (2005), aangevuld met enkele Nederlandse benamingen uit Barendregt (2021). Voor alle exemplaren zijn de vangstdata bij de soortbeschrijvingen aangegeven, waar mogelijk met de sekse van het exemplaar. Voor enkele exemplaren waar de sekse niet bepaald kon worden is dit aangegeven met 'ex'.

Figuur 3. Verspreiding van *Diasemocera marginella* in Nederland.

Figure 3. Distribution of *Diasemocera marginella* in the Netherlands.

Waarnemingen van Waarneming.nl zijn opgenomen tot en met 2022, voor zover ze goedgekeurd konden worden. De volgende afkortingen worden vermeld in de tekst:

Naturalis Naturalis Biodiversity Center, Leiden, Nederland
 NHMM Natuurhistorisch Museum Maastricht, Maastricht, Nederland

DISCOMYZINAE

Psilopini

Diasemocera marginella

Gelderland Ede, Ginkelse Zand, AC 179,639-449,231, 1 ♂, 13.II.2016, D. Belgers, col. NHMM (in alcohol).

Biotopen Van de hier als nieuw voor Nederland genoemde *D. marginella* (fig. 1-2) zijn de larven onbekend en is geen duidelijk beeld over biotoopvoorkeur. Het Nederlandse exemplaar werd gesleept uit een droog heidegebied met grove den *Pinus sylvestris* en pijpenstrootje *Molinia caerulea* (fig. 3). *Diasemocera*-soorten komen vooral voor in kustgebieden, onder andere in duinvalleien en op schorren. *Diasemocera nana* werd gesleept uit de aanspoelselzone op de vloedlijn van buitendijkse stranden (J. Wind op Waarneming.nl). Zatwarnicki (2018) verwacht dat *Diasemocera*-soorten saprofaag zijn. Een extreme evolutie heeft plaatsgevonden bij de larven van *D. petrolei* (Coquillett, 1909), een Nearctische soort, in het Engels 'petroleum flies' genoemd, die gespecialiseerd zijn in het leven in kwelzones van ruwe olie waar zij zich voeden met insecten die zijn blijven steken in de olie (Marshall 2012). *Diasemocera leucostoma* is een bladmineerder, te vinden op waardplanten in het schorrengebied waaronder uitstaande melde *Atriplex patula*, strandbiet *Beta vulgaris*, melganzevoet *Chenopodium album* en rode schijnspurrie *Spergularia rubra* (Zatwarnicki 2018).

Herkennenning *Diasemocera* Bezzi, 1895 is van het sterk gelijkende genus *Psilopa* Fallén, 1823 te onderscheiden met tabel 1, op basis van Zatwarnicki (2018). Voor onderscheid van de soorten van *Diasemocera* kan Zatwarnicki (2018) geraadpleegd worden. *Diasemocera marginella* lijkt veel op een andere Nederlandse *Diasemocera*, *D. roederi* Girschner, 1889, waarvan hij kan worden onderscheiden op basis van de vleugeltekening. De andere drie Nederlandse soorten uit dit genus zijn: *D. glabricula* (Fallén, 1813), *D. leucostoma* (Meigen, 1830) en *D. nana* Loew, 1860 (Zatwarnicki 2018).

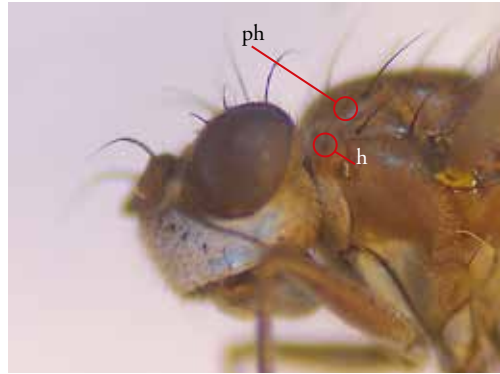
Verspreiding *Diasemocera marginella* is wijdverspreid in Europa. Zatwarnicki (2018) vermeldt de soort binnen het Palearctische gebied uit Bulgarije, Corsica, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Griekenland, Hongarije, Noorwegen, Polen, Roemenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Zweden en Zwitserland. Aanvullend is de soort gemeld uit Servië (Krivoshina & Ozerov 2022).

EPHYDRINAE

Ephydrini

Setacera breviventris

Flevoland Markerwadden (hoofdeiland), AC 153,391-511,497, 1 ♂, 1 ♀, 28.VIII.2021, P.L.Th. Beuk, col. NHMM (in alcohol). **Gelderland** De Hoge Veluwe, Veentjesweide, AC 185,2-458,7, 1 ♂, 11.III.2015, J. Wind, col. Wind. Idem, AC 185,22-458,76, 1 ♀, 25.I.2016, J. Wind, col. Wind. Wageningen, De Blauwe Kamer, AC 170,97-439,73, 1 ♀, 5.X.2016, J. Wind, col. Wind. Vaassen, Korte Broek, AC 193,99-476,60, 1 ♂, 16.X.2016, J. Wind, col. Wind. Idem, AC 192,9-476,6, 1 ♀, 18.X.2017. Idem, AC 193,71-476,64, 1 ♂, 1 ♀, 14.VIII.2019. Ede, Raadhuisvijver, AC 174,70-450,82, 1 ♂, 17.X.2016, J. Wind, col. Wind. Wageningen, Bovenste Waard, AC 173,9-441,2, 1 ♂, 2.IV.2017, J. Wind, col. Wind. Rhenen, Kwinteloijen, AC 166,15-444,94, 2 ♀, 17.III.2016, J. Wind, col.

Figuur 4. *Setacera breviventris* ♂, zijaanzicht kop en borststukrug. h = humerale borstel, ph = posthumerale borstel. Foto Jan Wind.

Figure 4. *Setacera breviventris* ♂, profile head and scutum. h = humeral bristle, ph = posthumeral bristle. Photo Jan Wind.

Wind. Appeltern, de Tuinen van Appeltern, AC 170,23-427,64, 3 ♂, 3 ♀, 20.IX.2019, J. Wind, col. Wind. Ede-De Klomp Ecozone, AC 168,60-449,88, 1 ♀, 9.X.2018, J. Wind, col. Wind. Idem, AC 168,48-449,98, 1 ♂, 3 ♀, 17.X.2019. Idem, AC 168,48-449,98, 1 ♂, 27.VIII.2020. Beusichem, Beusichemse Waard, AC 147,71-440,97, 1 ♂, 14.VIII.2021, P.H. Hoekstra, col. Hoekstra, Beek-Ubbergen, AC 192,646-426,585, 1 ♂, 18.XI.2020, J. Kühnen, col. NHMM (in alcohol). **Zuid-Holland** Wassenaar, Hertenkamp Meijendel, AC 86, 2-461,6, 1 ♀, 29.IV.2017, J. Wind, det. J.-H. Stuke, col. Wind.

Biotopen *Setacera breviventris* is in Nederland waargenomen in open gebieden aan oevers van ondiepe plassen, die vrij kaal tot schaars begroeid zijn en op drijvend blad van waterplanten, waaronder gele lis *Iris pseudacorus*. Er zijn geen vangsten bekend van oevers van stromend water of aan de kust. De vangsten door de eerste auteur zijn grotendeels gedaan met zuigbuis en verder met sleepnet. Paul Hoekstra ving een mannetje met licht op een laken op enige afstand van nevengeulen van de Nederrijn. Jochem Kühnen meldt op Waarneming.nl dat zijn exemplaar met de hand gevangen is, in een stedelijke omgeving.

Tabel 1. Verschillen tussen de genera *Psilopa* en *Diasemocera*. Gebaseerd op Zatwarnicki (2018).

Table 1. Differences between the genera *Psilopa* and *Diasemocera*. Based on Zatwarnicki (2018).

	<i>Psilopa</i>	<i>Diasemocera</i>
Aantal krachtige gezichtsborstels	1	2
Dorsoapicale doorn op pedicel (antennelid II)	Sterk ontwikkeld, bijna even lang als eerste flagellomeer (antennelid III)	Zwak ontwikkeld, korter dan voorste notopleurale borstel
Presuturale supra-alare borstel	Matig ontwikkeld, korter dan voorste notopleurale borstel	Goed ontwikkeld, langer dan voorste notopleurale borstel

Setacera breviventris neemt blijkbaar ook genoegen met een vijver met waterplanten in een stadspark (Ede, Raadhuisvijver) of vijvers met waterlelies in de Tuinen van Appeltern. De waarneming in Meijndel betreft een biotoop van ondiep water en begroeiing van riet, munt en veenmos.

Herkenning *Setacera* is nauw verwant aan *Ephydra* Fallén, 1810. Soorten uit beide genera hebben onder andere lange, bijna rechte klauwtjes aan de tarsen. *Setacera*-soorten hebben op de antenne naast de arista een kenmerkende borstel op de buitenzijde van de eerste flagellomeer (antennelid III).

In Nederland komen twee andere soorten *Setacera* Cresson, 1930 voor, te weten *S. aurata* (Stenham-

mar, 1844) en *S. micans* (Haliday, 1833). Een vierde Europese soort, *S. trina* Collin, 1963, is te verwachten maar overal zeldzaam. De soorten kunnen op naam gebracht worden met onderstaande sleutel, gebaseerd op Mathis (1982) en Krivosheina & Ozerov (2020). Voor determinatie van de vrouwtjes kan gebruik gemaakt worden van de genitaaltekeningen uit Collin (1963).

Verspreiding *Setacera breviventris* komt voor in Europa, Azië, Australië en Oceanië tot Noord- en tropisch Afrika (Mathis & Zatwarnicki 1995). Binnen Europa heeft *S. breviventris* een lokale verspreiding en komt voor in Bulgarije, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië (inclusief Sardinië), Oostenrijk, Polen, Rusland, Tsjechië

- 1 Mannetjes: tergiet v korter dan iv. Achterste deel van sterniet III en iv zonder dicht borstelmatje. Vrouwtjes: afstand van basis van gebogen borstels op sterniet ix tot cerci niet groter dan lengte van de cerci 2
- Mannetjes: tergiet v even lang als of langer dan tergiet iv. Achterste deel sterniet III en iv met dicht borstelmatje. Vrouwtjes: afstand basis van de gebogen borstels op sterniet ix tot de cerci groter dan lengte van de cerci *S. aurata* en *S. trina*. Deze soorten zijn onderling te onderscheiden op basis van mannelijke genitaalkenmerken.
- 2 Posthumeraal borstel is krachtig en langer dan langste humerale borstel en gewoonlijk ongeveer even lang als achterste notopleurale borstel. Profiel van de voorrand van het gezicht iets gebogen en vormt een vrijwel rechte hoek met de mondrand. Scheen voorpoten voornamelijk donker gekleurd. Mannetjes met kenmerkende vorm genitaliën *S. micans*
- Posthumeraal borstel ontbrekend of zwakker, indien zwakker dan niet groter dan geen van de humerale borstels (fig. 4). Profiel van de voorrand van het gezicht recht en vormt een hoek > 90° met de mondrand. Scheen voorpoten op basale helft meestal geelachtig. Mannetjes met kenmerkende vorm genitaliën (fig. 5-6) *S. breviventris*

Figuur 5-6. *Setacera breviventris* ♂, buikzijde achterlijf, genitaliën, 5. ingeklapt, 6. uitgeklapt. Foto Jan Wind.

Figure 5-6. *Setacera breviventris* ♂, ventral view abdomen, genitalia, 5. folded in, 6. folded out. Photo Jan Wind.

en Zweden (Zatwarnicki 2013). De vondst in Zwitserland (Bächli et al. 2014) is nog niet in Fauna Europaea opgenomen. De tot nu toe bekende Nederlandse vindplaatsen liggen met name in de provincie Gelderland, met uitzondering van Meijndel in de Zuid-Hollandse duinen en de recent ontwikkelde eilanden van de Markerwadden in het Markermeer (fig. 7).

Scatellini

Philotelma parvum

Gelderland Ede-De Klomp Ecozone, zandoever, schaarse begroeiing en waterplanten, AC 168,60-449,88, 1 ♀, 9.x.2018, J. Wind, col. Wind. Ede, Vlinderdas, Kreelse Plas, zandige oever, riet, AC 177,66-451,35, 1 ♂, 8.iv.2019, J. Wind, det. J.-H. Stuke, col. Wind.

Biotopen *Philotelma* is Grieks en betekent 'houdt van stilstaand water en poelen'. De imago's komen voor in vochtige milieus en werden gevangen in zompige weide, vloedbossen, stortplaatsen van mijnen, zoutmoeras, zilte weide en vijveroevers. De larven zijn nog onbekend (Mathis et al. 2009). In Nederland is *P. parvum* verzameld van vijveroevers in zandige gebieden en

zandgebieden met tijdelijke ondiepe plassen en rietoevers (fig. 8).

Herkenning *Philotelma*-soorten zijn kleine vliegen (tot 3 mm) die zich van andere oevervliegen onderscheiden door de volgende combinatie van

Figuur 7. Verspreiding van *Setacera breviventris* in Nederland.

Figure 7. Distribution of *Setacera breviventris* in the Netherlands.

Figuur 8. Verspreiding van *Philotelma parvum* in Nederland.
Figure 8. Distribution of *Philotelma parvum* in the Netherlands.

kenmerken: mondrand en midden van gezicht zonder borstels, twee even sterke postsuturale borstels, vleugelrand (costa) doorlopend tot mediale ader, antenneborstel met lange haren. De soorten kunnen worden onderscheiden met Mathis et al. (2009). *Philotelma parvum* kenmerkt zich door ontbreken van grote opvallende vlekken in de vleugel, bruine palpen en het grijs tot grijsbruin bestoven het midden van het voorhoofd. Het voorhoofd is hoogstens iets glimmend, maar zonder metaalglans.

Verspreiding Beperkt tot het Palearctisch gebied, waar de soort bekend is van de Canarische eilanden, Duitsland, Hongarije, Kaliningrad, Litouwen, Polen, Sardinië, Tsjechië en Rusland (Zatwarnicki 2013). *Philotelma parvum* komt niet veel voor in collecties en is blijkbaar zeldzaam (Mathis et al. 2009).

Scatella (Neoscatella) silacea

Zeeland Yerseke Moer, AC 59,381-388,876, 2 ♀, 31.V.2021, J.C. Dek, col. Dek. **Zuid-Holland** Stellendam, Buitenhaven, AC 62,373-427,611, 1 ex., 5.XI.2021, H. Nouwens. (Waarneming.nl), AC 62,362-427,577, 1 ex., 5.XI.2021, H. Nouwens. Idem, AC 62,361-427,595, 50 ex., 11.IV.2022, H. Nouwens. Scheveningen, Buitenhaven, AC 77, 765-457,338, 10.I.2021, J. Wieringa, col. Naturalis.

Biotopen De Nederlandse vindplaatsen liggen alle bij zout water (fig. 10). Bij Stellendam zaten de vliegen vooral op de basaltblokken nabij de kustlijn en in de Yerseke Moer nabij een gemaal waar het water ook wat stroomde. Het exemplaar bij Scheveningen werd gezien tussen graspollen (waarschijnlijk helm) aan de rand van de basaltblokken en open zand (fig. 9). Een waarneming van Niels Kimpel op Waarneming.nl nabij de koelwaterinlaat van de kerncentrale te Borssele, eveneens langs de kust, betreft waarschijnlijk ook deze soort.

Herkenning In Europa komen 16 soorten *Scatella* Robineau-Desvoidy, 1830 voor die zijn ondergebracht in twee subgenera: *Neoscatella* Malloch, 1933, en *Scatella* s. str. *Scatella silacea* behoort tot het subgenus *Neoscatella*, dat zich onderscheidt door de aanwezigheid van krachtige presuturale dorsocentraalborstels en veelal een grote, vierkante, lichte vlek tussen de aders R₂₊₃ en R₄₊₅ (Stuke 2010b). Dit subgenus telt drie gelijkende soorten: *S. subguttata* (Meigen, 1830), *S. silacea* en *S. crassica*.

Scatella silacea is een grote *Scatella*-soort die verder opvalt door de volgende kenmerken: de borststukrug heeft aan de voorzijde twee strepen van grijze bestuiving tussen de rijen acrostichaalen dorsocentraalborstels en voor de achterste dorsocentraalborstels bevindt zich een opvallende vlek van grijze bestuiving.

Scatella subguttata is een grijsachtige soort die zich onderscheidt door de aanwezigheid van twee tot

Figuur 9. *Scatella silacea*. Foto Hein Nouwens.
Figure 9. *Scatella silacea*. Photo Hein Nouwens.

drie paar krachtige postsuturale acrostichaalborstels en brede wangen. Het schildje is vaak opvallend licht bestoven. Bij *S. silacea* en *S. crassica* zijn geen postsuturale acrostichaalborstels aanwezig en zijn de wangen smal. Stuke (2010b) verwijst naar Olafsson (1991), maar draait het kenmerk over de borstels op de voordij bij het mannetje verkeerd om. Dit moet zijn: bij *S. silacea* zijn de posteroventrale borstels op de voordij vrijwel net zo lang als de breedte van de voordij, terwijl bij *S. crassica* de posteroventrale borstels op voordij veel langer zijn dan de breedte van de voordij.

Het mannetje van *S. crassica* onderscheidt zich van *S. silacea* doordat de vleugelrand tussen de twee costabreuken sterk verdikt is. Bij *S. silacea* is er geen dikteverschil (Drake 2006). Bij *S. crassica* zijn de borstels op mondrand en gezicht gelijk aan of groter dan de breedte van antennelid III. Bij het mannetje van *S. crassica* zijn deze nog beduidend langer dan bij het vrouwtje. Bij *S. silacea* zijn de borstels op mondrand en gezicht korter dan de breedte van antennelid III. Mannetjes van *S. crassica* hebben een vooruitstekend gezicht, vrouwtjes van *S. crassica* en de beide seksen van *S. silacea* hebben dit niet. Het voorhoofd van *S. crassica* is bruinzwart, dat van *S. silacea* glanzend paarszwart. De borststukrug van *S. crassica* zonder bestuiving achter de achterste dorsocentraalborstels en zonder strepen,

Figuur 10. Verspreiding van *Scatella silacea* in Nederland.

Figure 10. Distribution of *Scatella silacea* in the Netherlands.

S. silacea achter elke achterste dorsocentraalborstels met een bestoven vlekje en aan de voorzijde van de borststukrug met strepen tussen de rijen acrostichaal- en dorsocentraalborstels.

Verspreiding Alleen bekend uit Europa en daar gemeld uit België, Corsica, Denemarken, Duitsland, de Faeröereilanden, Finland, Groot-Brittannië, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Spanje, Tsjechië en Zweden (Zatwarnicki 2013). Aanvullend daarop is de soort ook bekend uit Letland (Karpa 2008).

Scatella (Scatella) ciliata

Zeeland Rilland, Schor Tweede Bathpolder, AC 72,222-383,486, 1 ♀, 3.II.2017, J.C. Dek, det. A.T. Irwin, col. Irwin. Yerseke, Breedsendijk, AC 60,859-391,896, 1 ♀, 16.IV.2020, J.C. Dek, det. A.T. Irwin, col. Irwin. Yerseke, Koude- en Kaarspolder, AC 59,840-392,681, 3 ♂, 2 ♀, 27.V.2020,

J.C. Dek, det. A.T. Irwin, col. Irwin. Yerseke Moer, AC 59,882-392,363, 1 ♂, 18.V.2021, J.C. Dek, col. Dek. Idem, AC 59,978-391,12, 1 ♂, 23.IX.2022. Noord-Holland Texel, De Slufter, AC 116,660-571,866, 2 ex., 28.X.2018, P. Hoekstra, col. Hoekstra.

Biotopen *Scatella ciliata* is in Nederland op zes vindplaatsen langs de kust aangetroffen (fig. 11), op plaatsen zonder vegetatie die bij vloed onderlopen, zowel op schorren als langs zeedijken. Drake (2006) geeft alleen zoutmoerassen als habitat aan, in Olafsson (1991) worden ook oevers van zoetwater genoemd. De soort is alleen in kleine aantallen aangetroffen, veelal vergezeld door *S. lacustris* (Meigen, 1830).

Herkenning In tegenstelling tot de eerder genoemde *S. silacea* behoort *S. ciliata* tot het subgenus *Scatella*. Voor het onderscheid tussen de twee subgenera zie *S. silacea*. Hiertoe behoort een aantal soorten die soms moeilijk, tot in bepaalde gevallen onmogelijk, van elkaar te onderscheiden zijn, vooral *S. stagnalis* (Fallén, 1813) en *S. lacustris* (Meigen, 1830). In de sleutel van Stuke (2010b) ontbreekt *S. ciliata*. Olafsson (1991) beschrijft wel de soort, maar geeft geen sleutel tot de soorten. Drake (2006) doet wel een poging om alle soorten uit te sleutelen, en hij geeft de waarschuwing dat bepaalde kenmerken uit Olafsson (1991) niet voor alle exemplaren zouden opgaan. Hij geeft alleen geen onderscheidende kenmerken voor *S. indistincta* die qua uiterlijk het meest lijkt op *S. paludum*.

Scatella ciliata kan van de andere soorten uit het subgenus *Scatella* worden onderscheiden door een combinatie van de volgende kenmerken:

- Postsuturale acrostichaalborstels aanwezig in een complete rij vrijwel tot aan het schildje;
- Presuturale dorsocentraalborstels niet ontwikkeld;
- Het gezicht bruin tot geel;
- De zijplaten en het schildje donkerbruin, abdomen donkerbruin met grijze tinten;

Figuur 11. Verspreiding van *Scatella ciliata* in Nederland.

Figure 11. Distribution of *Scatella ciliata* in the Netherlands.

- Poten donkerbruin tot donkergrij, knieën geel;
- Wangborstels altijd duidelijk aanwezig en in grootte vergelijkbaar met de gezichtsborstels;
- Voorhoofd zwak paars glanzend;
- Lichte vleugelvlekken duidelijk, de lichte vlek tussen ader R₂₊₃ en R₄₊₅ ovaal;
- Bij vrouwtje posteroventrale borstels op de voordij langer dan de breedte van die dij en bij mannetje meer dan 2 x zo lang;
- Haren op antenneborstel circa 1,5-2 x zo lang als breedte van de basis van de antenneborstel;
- Antennelid III met gekrulde beharing.

Voor afbeeldingen van de mannelijke en vrouwelijke genitaliën wordt verwezen naar Olafsson (1991).

Verspreiding *Scatella ciliata* is wijdverspreid in Europese landen met zeekusten: de Balearen, Bulgarije, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië (inclusief Sardinië en Sicilië), Malta en Spanje

(Zatwarnicki 2013). Recentelijk werd Portugal daaraan toegevoegd (Prado e Castro et al. 2022). In Noord-Afrika is de soort gevonden in Tunesië (Mathis & Zatwarnicki 1995) en Marokko (Kettani et al. 2022).

GYMNOMYZINAE

Discocerini

Gymnoclasiopa aulisioi

Noord-Holland Ankeveen, Loodijk, 1 ♀, 1.v.1990, J.C. de Rond. Idem, 1 ♀, 22.iv.1996. Naardermeer, 1 ♀, 12.vii.1995, J.C. de Rond, det. T. Zatwarnicki, col. Naturalis. **Gelderland** Bommel, Ambtswaard, slijkoever onder wilgen, AC 189,44-431,82, 1 ♂, 5.v.2018. **Limburg** Kerkrade, kasteel Ehrenstein, beekoever, zand, stenen, AC 202,02-320,49, 1 ♀, 2.vii.2018. Heerlen, Brunssumerheide, Roode Beek, beekoever, biesen, slijk bosrand, AC 197,88-327,33, 1 ♀, 3.vii.2018. Bunder, Elsloo, bronbossen, ondergroei loofbos, AC 180,48-327,35, 1 ♀, 14.vii.2020. **Utrecht** Utrecht-Voordorp, op muur in stadstuinen bij vijver met kwelwater, AC 138,704-457,899, 1 ♀, 17.x.2014, W. Reinboud (Waarneming.nl). Bunnik, Amelisweerd, slijkoever Kromme Rijn, AC 139,76-435,27, 1 ♀, 11.v.2017. Bunnik, Oud Amelisweerd/Rhijnauwen, bospad met houtsnippers, speenkruid onder oud loofbos, AC 140,56-453,55, 2 ♀, 13.iv.2018. **Zuid-Holland** Voorburg, Dorrepaal, vochtig loofbos bospad houtsnippers, AC 84,355-452,889, 1 ♂, 4 ♀, 6.viii.2015. Sliedrechtse Biesbosch Merwelanden, wilgenbos, springzaad, AC 112,05-424,71, 1 ♀, 1 ♂, 15.viii.2016. Idem, AC 112,11-424,32, 1 ♀, 4.viii.2017. Leidschendam, Leidschendammerhout, slijkpoel en *Polygonum* spec. in essenbos, AC 88,43-455,88, 1 ♀, 1 ♂, 30.vii.2016. Woerdense Verlaat, Lusthof De Haeck, eiken-berkenbos, bospad houtsnippers, slijk, AC 117,3-462,4, 1 ♂, 30.vi.2017. Idem, AC 117,50-462,31, 2 ♀, 20.v.2020, 1 ♀, 31.viii.2020, AC 117,51-462,23. Alle exemplaren verzameld door J. Wind (col. Wind), tenzij anders vermeld.

Figuur 12. *Gymnoclasiopa aulisioi* ♀.
Foto Weia Reinboud.

Figure 12. *Gymnoclasiopa aulisioi* ♀.
Photo Weia Reinboud.

Figuur 13. *Gymnoclasiopa aulisioi* kop voorzijde.
Foto Jan Wind.

Figure 13. *Gymnoclasiopa aulisioi* head frontal view.
Photo Jan Wind.

Figuur 14. *Ditrichophora fuscella* kop voorzijde.
Foto Jan Wind.

Figure 14. *Ditrichophora fuscella* head frontal view.
Photo Jan Wind.

Tabel 2. Verschillen tussen de genera *Gymnoclasiopa* en *Ditrichophora*.
Table 2. Differences between the genera *Psilopa* and *Diasemocera*.

	<i>Gymnoclasiopa</i>	<i>Ditrichophora</i>
Gezichtsvorm	Nogal plat	Niet plat, iets vooruitstekend ter hoogte van bovenste gezichtsborstels, soms met een dwarse richel
Groeven onder de antenne	Niet altijd duidelijk afgetekend in het onderste gedeelte	Over het algemeen duidelijk afgetekend ook in het onderste gedeelte
Gezichtsborstels	Zeer dicht tegen de gezichtsrand ingeplant; bovenste paar gezichtsborstels niet verder van de gezichtsrand als het onderste paar gezichtsborstels	Gewoonlijk iets verder van de gezichtsrand; bovenste paar gezichtsborstels iets verder van de gezichtsrand als het onderste paar gezichtsborstels

Biotopen *Gymnoclasiopa aulisioi* (fig. 12) werd in Nederland gesleept uit vochtige kruidenvegetatie in verschillende loofbossen op zand- en veengronden en langs oevers van bosbeken (fig. 15).

Herkenning Tadeusz Zatwarnicki (pers. med.) gaf de tip op basis van foto's op Waarneming.nl dat de waarneming van Oud Amelisweerd *G. aulisioi*

zou kunnen betreffen. Bij het verder determineren van *Ditrichophora* en verwante soorten bleek dat de collectie van de eerste auteur in totaal 21 exemplaren van *G. aulisioi* bevatte, afkomstig van tien locaties. De meeste hiervan zijn bekeken op basis van foto's door T. Zatwarnicki en bevestigd als *G. aulisioi*. Ook de determinatie van het exemplaar uit Utrecht-Voordorp is op basis van foto bevestigd door T. Zatwarnicki.

Figuur 15. Verspreiding van *Gymnoclasiopa aulisioi* in Nederland.

Figure 15. Distribution of *Gymnoclasiopa aulisioi* in the Netherlands.

Gymnoclasiopa is nauw verwant aan *Ditrichophora* (Mathis & Zatwarnicki 2012b). Kenmerken in de mannelijke genitaliën geven uitsluitsel. Andere verschillen zijn vooral te vinden in de gezichtsvorm en plaatsing van de gezichtsborstels (fig. 13-14). In tabel 2 worden de verschillen samengevat.

Gymnoclasiopa aulisioi onderscheidt zich van de andere *Gymnoclasiopa*-soorten door een zilverkleurig gezicht, gelige tarsen (voortarsen kunnen verdonkerd zijn) en gelig antennelid III (met verdonkerd uiteinde). De mannetjes van *G. aulisioi* verschillen in uiterlijk van de vrouwtjes door de kleur van het voorhoofd, dat meer bruinig is bij de vrouwtjes en lichtgrijs bij de mannetjes. Mannetjes hebben een smal rond epandrium en het achterlijf loopt taps toe, terwijl het bij vrouwtjes meer rond is en sterniet VI tandjes heeft. Een gelijkende soort is *G. nigerrima*, die te herkennen is aan de zwarte tarsen en een zwart of zilverkleurig antennelid III.

Verspreiding Beperkt tot het Palearctisch gebied, bekend van Duitsland, Italië en Sardinië (Zatwarnicki 2013), Griekenland (Stuke 2013b) en Tsjechië (Zatwarnicki & Kejval 2022).

Hecamedini

Allotrichoma simplex

Zeeland Verdrongen Land van Saeftinghe, Sieperdaschor, AC 71,103-372,403, 1 ♂, 28.VI.2022, J.C. Dek, col. Dek. **Gelderland** Duffelt, Millingerwaard, AC 197,719-431,828, 1 ♂, 23.VII.2022, J.C. Dek, col. Dek.

Biotopen Uit Nederland bekend van een groot schorregebied en een uiterwaardengebied (fig. 16). Mathis & Zatwarnicki (2012a) melden de soort voor zowel modderige als zanderige oevers en in mindere mate voor graslanden met zegge.

Herkennen De vliegjes uit het geslacht *Allotrichoma* zijn tussen de 1,3 en 2,2 mm groot (Krivosheina & Zatwarnicki 1997) en de soorten lijken sterk op elkaar. De mannetjes zijn zeer karakteristiek, omdat ze slechts drie zichtbare tergieten hebben. Het vijfde tergiet is gemodificeerd tot een scleriet met twee of drie opvallende uitstulpingen bewapend met sierlijk gevormde borstels. Vrouwtjes zijn tot op heden niet te determineren. De mannetjes van *A. simplex* onderscheiden zich van de andere Europese soorten op basis van de mannelijke genitaliën. Voor afbeeldingen hiervan verwijzen we naar Mathis & Zatwarnicki (2012a).

De naamgeving van *A. simplex* is een paar keer aangepast. Oorspronkelijk werden twee Europese soorten beschreven: *A. filiforme* Becker, 1896 en *A. trispinum* Becker, 1896. In Krivosheina & Zatwarnicki (1997) werden deze gesynonimiseerd en werd de geldige naam *A. filiforme*. Mathis & Zatwarnicki (2012a) waren echter van mening dat het een Holarctische soort is, die reeds in 1861 door Loew uit de Verenigde Staten werd

Figuur 16. Verspreiding van *Allotrichoma simplex* in Nederland.

Figure 16. Distribution of *Allotrichoma simplex* in the Netherlands.

beschreven als *Discocerina simplex*. Op basis daarvan synonymiseerden ze *A. filiforme*, *A. trispinum* en *A. dabl*i Beschovski, 1966 met *A. simplex* (Loew, 1861). In dit artikel volgen we de indeling van Mathis & Zatwarnicki (2012a) en melden de soort als *A. simplex*.

Verspreiding Mathis & Zatwarnicki (2012a) melden waarnemingen uit Canada en de Verenigde Staten en in het Palearctisch gebied uit Bulgarije, China, Frankrijk, Hongarije, Israël, Italië, voormalig Joegoslavië, Marokko, Oostenrijk, Polen, Rusland, Spanje Tsjechië en Zwitserland.

Subpelignus limosinus

Zeeland Yerseke Moer, AC 59,599-390,417, 1 ex., 29.VII.2021. Idem, AC 59,219-390,579, 3 ♀, 6.X.2021. Idem, AC 59,174-390,383, 10 ♂, 9 ♀, 2 ex., 8.X.2021. Idem, AC 59,978-391,12, 6 ex., 23.IX.2022. Alle exemplaren verzameld door J.C. Dek (col. Dek).

Biotopen Zoutwatermoerassen, vooral gevonden rondom modderige gedeelten met pootafdrukken van koeien en begroeiing van zeekraal (fig. 17).

Subpelignus limosinus komt plaatselijk samen met *Atissa pygmaea* (Haliday, 1833) voor in zoutwatermoerasgebieden, zoals de Yerseke Moer. Daarbij is *A. pygmaea* de algemenere soort.

Herkenning In Europa zijn *S. limosinus* en de gelijkende *A. pygmaea* wijdverbreid op zilte plekken. Ze zijn moeilijk te vangen door hun geringe grootte en beperkt voorkomende biotoop van zoutwatermoerassen. Plaatselijk kunnen ze talrijk voorkomen. Wanneer in zonnige omstandigheden in de Yerseke Moer een schaduw werd gecreëerd, kon je tientallen 'sneeuwvlokjes' zien opvliegen. Dit waren de melkwitte vleugeltjes van *A. pygmaea* (pers. obs. Niels-Jan Dek).

Subpelignus limosinus werd tot voor kort nog in *Atissa* geplaatst (Zatwarnicki & Mathis 2022) en dus in oudere determinatiewerken terug te vinden onder dat genus, zoals in Stuke (2010a). Op het eerste gezicht vallen de volgende verschillen op: *A. pygmaea* heeft oranje antennen, melkwitte vleugels en is verder grijs van kleur, *S. limosinus* heeft donkergekleurde antennen, getinte vleugels met een verdonkerde dwarsader en is verder donker van kleur. Het verschil tussen mannetjes en vrouwtjes is lastig te zien. Zie verder tabel 3.

Verspreiding In Europa aangetroffen in de Balearen, België, Bulgarije, de Canarische Eilanden, Duitsland, Finland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië (inclusief Sardinië), Noorwegen, Oekraïne, Oostenrijk, Polen, Spanje en Tsjechië (Zatwarnicki 2013). Buiten Europa is de soort bekend van Algerije en Marokko in Noord-Afrika en Afghanistan en Siberië in Azië (Beschovski & Zatwarnicki 2002). Gezien het voorkomen in de ons omringende landen was deze soort ook in Nederland te verwachten.

Figuur 17. Verspreiding van *Subpelignus limosinus* in Nederland.

Figure 17. Distribution of *Subpelignus limosinus* in the Netherlands.

HYDRELLINAE

Atissini

Schema durrenbergensis

Zeeland Burghsluis, 3 ♂, 2 ♀, 23.VIII.1995, B. Merz & B. van Aartsen, det. J.-H. Stuke. Rilland, Rattekaai, AC 72,490-383,881, 1 ex., 6.VII.2013, J.C. Dek.

Biotopen Beide Nederlandse vindplaatsen liggen langs de kust van de Oosterschelde, hoewel op verschillende eilanden en hemelsbreed zo'n 40 kilometer uiteen (fig. 18). De vondst bij Rilland komt van het schor bij het voormalig getijdenhaventje Rattekaai. Dit schor is begroeid met typische planten als Engels slijkgras *Spartina anglica*, lamsoor *Limonium vulgare* en zulte *Tripolium pannonicum*. Andere insectensoorten van schorren als de bekende schorzijdebij *Epeolus tarsalis* Morawitz, 1874 zijn ook in aantal aanwezig. In latere jaren is geprobeerd om

Tabel 3. Verschillen tussen *Atissa pygmaea* en *Subpelignus limosinus*. Gebaseerd op Stuke (2010a).
 Table 3. Differences between *Atissa pygmaea* and *Subpelignus limosinus*. Based on Stuke (2010a).

	<i>Atissa pygmaea</i>	<i>Subpelignus limosinus</i>
Cubitaalader dM-Cu	S-vormig	Gebogen, niet S-vormig
Costa borstels	Korte borsteltjes met enkele afstaande, langere, zwarte borstels	Korte borsteltjes zonder afstaande, langere, zwarte borstels
Posthumeraal borstels	Duidelijk korter dan de humerale borstels en de notopleurale borstels	Lang en krachtig, bijna zo lang als de humerale borstels en de notopleurale borstels
Borststukrug	Twee paar rijen acrostichaalborstels	Drie paar rijen acrostichaalborstels
Middenzijplaat	Achterraand met twee borstels en in de regel geen verdere haren	Achterraand met twee borstels en ook met meerdere haren
Voortarsen	Zwart met gele basis	Zwart
Antennelid I	Deels oranje	Zwart
Mondrand	Duidelijk vooruitstekend	Niet vooruitstekend

S. durrenbergensis terug te vinden, maar zonder succes. Ook in geschikte biotopen lijkt de soort zeldzaam te kunnen zijn.

Herkenning Het genus *Schema* valt binnen het tribus Atissini, met in Europa vier genera. Bij de drie andere genera ontbreken de interfrontale borstels (geplaatst op de frons, voor de voorste ocellus). Bij *Schema* zijn deze aanwezig. Uit Europa zijn slechts twee soorten *Schema* gemeld, *S. acrosticale* (Becker, 1903) en *S. durrenbergensis*. Het onderscheid tussen deze twee soorten is problematisch, getuige het feit dat Drake (2006) en Stuke (2010b) precies omgekeerde kenmerktoestanden gebruiken om de soorten te scheiden: het aantal rijen acrostichaalborstels. Drake (2006) volgt hier Becker (1926), die aangeeft dat *S. acrosticale* twee rijen met acrostichaalborstels heeft, terwijl *S. durrenbergensis* in de groep met meer rijen acrostichaalborstels wordt geplaatst. In een herziene tabel tot de Europese soorten (Stuke 2011) wordt geen soort met twee rijen acrostichaalborstels opgenomen, maar gaat het om twee soorten met vier rijen acrostichaalborstels, maar bij *S. durrenbergensis* zouden enkele extra borsteltjes kunnen staan. Uit correspondentie met zowel J.-H Stuke als met T. Zatwarnicki is gebleken, dat de aanvullende kleurkenmerken die

worden opgevoerd, bijvoorbeeld in de tabel van Stuke (2011), toch variabel blijken te zijn dan eerder werd aangenomen. Verder onderzoek zal duidelijk moeten maken of *S. acrosticale* inderdaad in Europa voorkomt (het type werd verza-

Figuur 18. Verspreiding van *Schema durrenbergensis* in Nederland.

Figure 18. Distribution of *Schema durrenbergensis* in the Netherlands.

meld in Egypte) en of dit dan ook de tweede soort is die Stuke (2011) op basis van genitaal-kenmerken kon onderscheiden. Vooral nog lijken alle Nederlandse exemplaren te vallen binnen de variatie die nu bekend is voor *S. durrenbergensis*.

Verspreiding Het beeld van de verspreiding van *Schema*-soorten in Europa wordt enigszins verstoord door de verwarring die er is over de identiteit van de soorten.

ILYTHEINAE

Hyadinini

Axysta claussemi

Gelderland Barneveld, Klein Bylaer, AC 165,5-462,6, 30.III.2017, 1 ♀, ondiepe plas met biezten, J. Wind, det. J.-H. Stuke, col. J. Wind. Beek-Ubbergen, AC 192,646-426,585, 5.IV.2023, 1 ♂, bij vijver in stadstuin, J. Kühnen, col. NHMM (in alcohol).

Biotopen *Axysta claussemi* komt voor in verschillende soorten vochtige gebieden zoals vijvers, oevers van meren en tijdelijke of permanente vochtige plekken in bossen of moerassen (fig. 21). Anders dan veel andere oevervliegen wordt

A. claussemi vaak gevangen in dichte vegetatie en niet op kale of schaars begroeide oevers (Stuke 2022a).

Herkenning Het genus *Axysta* Haliday, 1839, was eerst bekend in Europa van één soort, *A. cesta* (Haliday, 1833). Recentelijk werd *A. claussemi* beschreven door Stuke (2022a).

Axysta behoort tot het tribus Hyadinini in de subfamilie Ilytheinae. Qua uiterlijk lijken *Axysta*-soorten op de andere soorten in de Hyadinini, zoals *Lytogaster* Becker, 1896 en *Pelina* Curtis, 1837. Ze hebben alle een achterlijf vol met putjes waarin de haren staan. De costaalader loopt bij *Axysta* echter tot iets voorbij ader R₄₊₅, terwijl deze bij *Pelina* en *Lytogaster* doorloopt tot ader M.

De verschillen tussen *Axysta cesta* en *A. claussemi* (fig. 19-20) zijn samengevat in tabel 4. Voor genitaalkenmerken wordt verwezen naar Stuke (2022a).

Verspreiding Alleen bekend van twee locaties in Finland en meerdere locaties in Duitsland en Groot-Brittannië (Stuke 2022a). Nederland is daar nu dus aan toegevoegd.

Figuur 19. *Axysta cesta* ♂, Foto Jan Wind.
Figure 19. *Axysta cesta* ♂, Photo Jan Wind.

Figuur 20. *Axysta claussemi* ♀, Foto Jan Wind.
Figure 20. *Axysta claussemi* ♀, Foto Jan Wind.

Tabel 4. Verschillen tussen *Axysta cesta* en *A. claussemi*.
 Table 4. Differences between *Axysta cesta* and *A. claussemi*.

	<i>Axysta cesta</i>	<i>Axysta claussemi</i>
Vleugelzijplaat	Gewoonlijk zonder of alleen in het midden met heel weinig microtrichia (< 20). Voorste 2/3 deel glanzend.	Bedekt met verspreide microtrichia over 2/3 deel. Bovenzijde glanzend.
Metatarsus achterpoot	Gewoonlijk geel tot lichtbruin, duidelijk contrasterend met kleur scheen.	Gewoonlijk donkerbruin tot zwart, nauwelijks contrasterend met kleur scheen.
Vleugels	Weinig verdonkerd.	Verdonkerd.
Costaalader	Lichtbruin tot bruin.	Donkerbruin tot zwart.

Nostima semialata

Noord-Holland Noord-Hollands Duinreservaat, Bakkum, het Melkvlak, op honingzwam *Armillaria*, AC 104,277-509,64, 13.XI.2021, S. Lamberts & A. Wijker, det. E. de Bree (Waarneming.nl).

Biotopen Rand van bos met stilstaand water in de buurt.

Figuur 21. Verspreiding van *Axysta claussemi* in Nederland.

Figure 21. Distribution of *Axysta claussemi* in the Netherlands.

Herkenning *Nostima*-soorten zijn kleine vliegen, soms met gereduceerde vleugels (Drake 2006). De achterste notopleurale borstels zijn opvallend hoger ingeplant dan de voorste notopleurale borstels. De oograndborstels zijn onopvallend en zijwaarts gebogen of ontbrekend. Prescutellare acrostichaalborstels ontbreken, zowel de binnenste als de buitenste verticaalborstels zijn meestal aanwezig. De antenneborstel heeft korte tot lange haren (niet kaal of zeer kort behaard). Eén rij gezichtsborstels. Presuturale of suturale dorso-centraalborstels ontbreken (Gavrushin & Krivosheina 2010). Gavrushin & Krivosheina (2010) beschreven een exemplaar dat hupte en vanwege zijn gereduceerde vleugels niet leek te kunnen vliegen. Het Nederlandse exemplaar op de foto's werd uiteindelijk niet gevangen, omdat het wegvloog. De kenmerkende gereduceerde gebogen vleugels maken het vliegen blijkbaar niet onmogelijk.

Uit Nederland zijn nu beide Europese soorten van *Nostima* bekend: *N. picta* (Fällen, 1831) (fig. 22) en *N. semialata* (fig. 23). De verschillen zijn samengevat in tabel 5.

Verspreiding Duitsland, Groot-Brittannië, Hongarije, Italië en Zwitserland (Gavrushin & Krivosheina 2010). Fauna Europaea (Zatwarnicki 2013) noemt aanvullend nog Frankrijk en het Centraal Europees deel van Rusland. De vindplaats in Nederland is weergegeven in figuur 24.

Tabel 5. Verschillen tussen *Nostima picta* en *Nostima semialata*. Gebaseerd op Gavrushin & Krivosheina (2010).
 Table 5. Differences between *Nostima picta* and *Nostima semialata*. Based on Gavrushin & Krivosheina (2010).

	<i>Nostima picta</i>	<i>Nostima semialata</i>
Schildje	Fluweelzwart	Bruin als borststukrug
Borststukrug	Bruin	Bruin als schildje
Voorhoofd langs oogranden en strepen borststukrug	Dichte bestuiving van helder zilverachtig witte strepen	Bestuiving van vage, lichtgrijze strepen
Vleugels	Normale lengte	Gereduceerd

Figuur 22. *Nostima picta* bovenaanzicht Foto Jan Wind.
 Figure 22. *Nostima picta* dorsal view Photo Jan Wind.

Figuur 23. *Nostima semialata* bovenaanzicht.
 Foto Sandra Lamberts.
 Figure 23. *Nostima semialata* dorsal view.
 Photo Sandra Lamberts.

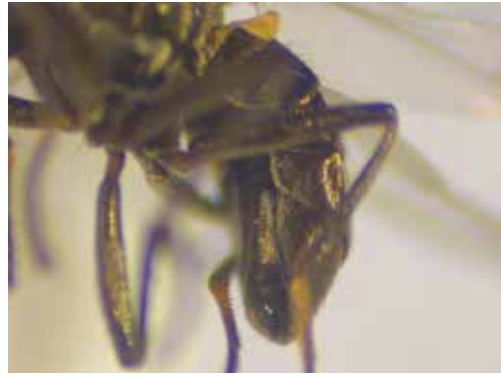
Figuur 24. Verspreiding van *Nostima semialata* in Nederland.
 Figure 24. Distribution of *Nostima semialata* in the Netherlands.

Pelina aenea

Limburg Elsloo Kasteelpark, kwelwatergebied, AC 180,963-328,495.16, 14.IX.2020, 1 ♂, J. Wind, col. Wind. **Zuid Holland** De Klip, Meijndel, duinzoom, AC 85,964-463,588, 18.VII.2018, 1 ♂, J.C. Dek, col. Dek.

Biotopen Stuke (2010b) noemt elzenbroekbos, steengroeves, visvijvers en venige dalbodem. De bovengenoemde Nederlandse waarneming betreft een biotoop van kruidenrijke vegetatie met watermunt, koninginnenkruid en riet in een kwelwatersloot (fig. 27).

Herkenning *Pelina*-soorten hebben geen borstels langs de mondrand, de antenneborstel is kaal of zeer kort behaard, de borststukrug heeft meerdere rijen acrostichaalborstels en het oppervlak van de borststukrug en de tergieten heeft een fijne sculptuur. De soorten kunnen alleen met zeker-

Figuur 25-26. *Pelina aenea* ♂, 25. zijaanzicht, 26. onderzijde achterlijf. Foto Jan Wind.

Figure 25. *Pelina aenea* ♂, 25. lateral view, 26. ventral view abdomen. Photo Jan Wind.

- 1 Middenzijplaat zwart, vrijwel geheel glanzend *Pelina aenescens* en *P. norvegica*
 – Middenzijplaat groenig, mat en slechts een klein oppervlak glanzend 2
 2 Gezicht convex. Schildje met apicale uitstulping *Pelina subpunctata* en *P. nitens*
 – Gezicht vlak. Schildje zonder uitstulping *Pelina aenea* en *P. similis*

Figuur 27. Verspreiding van *Pelina aenea* in Nederland.

Figure 27. Distribution of *Pelina aenea* in the Netherlands.

heid op basis van de mannelijke genitaliën onderscheiden worden (Dahl 1974, Krivosheina 1992). In figuur 25-26 wordt een van de Nederlandse exemplaren afgebeeld. Een grove indeling van de Nederlandse soorten voor beide seksen is als volgt:

Verspreiding *Pelina aenea* is zeer wijdverspreid in Europa en daarbuiten in Noord-Afrika en het Oost-Palearctische gebied. Hoewel Fauna Europaea (Zatwarnicki 2013) op basis van eerdere meldingen ook Nederland noemt in het verspreidingsgebied, bleek het bij controle van Nederlands collectiemateriaal in alle gevallen te gaan om misidentificaties van *P. similis* Papp, 1974 (Beuk & Zatwarnicki 2022). Het enige als *P. aenea* gemelde exemplaar dat niet gecontroleerd kon worden was afkomstig uit natuurgebied De Brand, gedetermineerd door Canzoneri (1996). In Europa komen zes soorten *Pelina* voor en in Nederland, inclusief *P. aenea*, nu vier soorten. *Pelina subpunctata* Becker, 1896, werd recent voor Nederland gemeld en beschreven (Wind & Dek 2018).

DANKWOORD

Met dank aan Pasquale Ciliberti (Naturalis, Leiden) die aanvullende foto's heeft gemaakt van het exemplaar van *Scatella silacea* in de collectie van Naturalis om de determinatie te bevestigen en aan Dick Belgers (Wageningen), Hein Nouwens (Goedereede), Weia Reinboud (Utrecht) voor toestemming voor het gebruik van door hen gemaakte foto's.

Met dank aan Tony Irwin (Norwich, Engeland), Jens-Hermann Stuke (Leer, Duitsland), Tadeusz Zatwarnicki (Opole, Polen) en Elias de Bree (Amsterdam) voor hun hulp bij determinaties en taxonomische vraagstukken.

LITERATUUR

- Bächli, G., B. Merz, & J.-P. Haenni 2014. Dritter Nachtrag zur Checkliste der Diptera der Schweiz. – *Entomo Helvetica* 7: 119-140.
- Barendregt, A. 2021. De Nederlandse slakkendoders (Sciomyzidae). – *Entomologische Tabellen* 13: 1-154.
- Becker, T. 1926. 56a. Ephydridae and 56b. Canaceidae. – In: E. Lindner (ed.), *Die Fliegen der Paläarktische Region VII*. E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart.
- Beschovski, V. & T. Zatwarnicki 2002. Faunistic review of the subfamily Hydrellinae in Bulgaria (Insecta: Diptera: Ephydridae) with some data from other European countries. – *Acta Zoologica Bulgarica* 53 (3): 3-18.
- Beuk, P.L.Th., & T. Zatwarnicki 2022. Family Ephydridae. – In: P.L.Th. Beuk (ed.), *Checklist of the Diptera of the Netherlands*, Diptera-info.nl. [geraadpleegd op 10.xi.2022]
- Canzoneri, S. 1996. Ephydridae. – In: J.W.A. van Zuijlen, T.J.M. Peeters, P.S. van Wielink, A.P.W. van Eck & E.H.M. Bouvy (eds.), *Brand-stof. Een inventarisatie van de entomofauna van het natuurreservaat 'De Brand' in 1990*. Insektenwerkgroep K.N.N.V.-afdeling Tilburg, Tilburg: 53-54.
- Collin, J. E. 1963. The British species of *Ephydra* (Dipt., Ephydridae). – *Entomologist's Monthly Magazine* 99: 147-152.
- Dahl, R. 1974. Notes on Scandinavian Ephydridae (Diptera Brachycera). – *Entomologisk Tidskrift* 95: 3-4.
- Dek, J.C., J. Wind, A.A.M. Lamberts, A.J. Dees & P.H. Hoekstra 2023. Acht nieuwe oevervliegen van het genus *Hydrellia* voor Nederland (Diptera: Ephydridae) – *Nederlandse Faunistische Mededelingen* 60: 69-81.
- Drake, C.M. 2006. *British Ephydridae (Diptera)*. – Private publication.
- Gavrushin, D.I. & M.G. Krivosheina 2010. The first record of the shore-fly *Nostima semialata* (Collin, 1913) for the fauna of Russia. – *Russian Entomological Journal* 19 (2): 143-144.
- Karpa, A. 2008. Catalogue of Latvian flies (Diptera: Brachycera). – *Latvijas Entomologs* 46: 4-43.
- Kettani, K., M.J. Ebejer, D.M. Ackland, G. Bächli, D. Barraclough, M. Barták, M. Carles-Tolrà, M. Černý, P. Cerretti, P. Chandler, M. Dakki, C. Daugeron, H. de Jong, J. Dils, H. Disney, B. Droz, N. Evenhuis, P. Gatt, G. Graciolli, I.Y. Grichanov, J.-P. Haenni, M. Hauser, O. Himmi, I. MacGowan, B. Mathieu, M. Mouna, L. Munari, E.P. Nartshuk, O.P. Negrobov, P. Oosterbroek, T. Pape, A.C. Pont, G.V. Popov, K. Rognes, M. Skuhravá, V. Skuhravý, M. Speight, G. Tomasovic, B. Trari, H.-P. Tschorsnig, J.-C. Vala, M. von Tschirnhaus, R. Wagner, D. Whitmore, A.J. Woźnica, T. Zatwarnicki & P. Zwick 2022. Catalogue of the Diptera (Insecta) of Morocco - an annotated checklist, with distributions and a bibliography. – *ZooKeys* 1094: 1-466.
- Krivosheina, M.G. 1992. A review of the Palearctic dipterans of the genus *Pelina* (Diptera, Ephydridae) with description of two new species. – *Vestnik Zoologii* 1992(4): 38-44. [in Russisch]
- Krivosheina, M.G., & T. Zatwarnicki 1997. Some notes on the Old World *Allotrichoma* (Diptera: Ephydridae) with description of three new species. – *Polskie Pismo Entomologiczne* 66: 291-310.
- Krivosheina, M.G. & A.L. Ozerov 2020. A review of the shore fly genus *Setacera* Cresson 1930 (Diptera, Ephydridae) in the fauna of Russia. – *Entomological Review* 100 (8): 1190-1200.

- Krivosheina, M.G., & A.L. Ozerov 2022. A preliminary list of the shore flies (Diptera: Ephydriidae) of Serbia. – Russian Entomological Journal 31 (2): 208-211.
- Marshall, S.A. 2012. Flies. The natural history and diversity of Diptera. – Richmond Hill, Ontario.
- Mathis, W.N. 1982. Studies of Ephydrinae (Diptera: Ephydriidae), VII: Revision of the genus *Setacera* Cresson. – Smithsonian Contributions to Zoology 350: i-iv, 1-57.
- Mathis, W.N. & T. Zatwarnicki 1995. World catalogue of shore flies (Diptera: Ephydriidae). – Memoirs on Entomology, International 4: 1-423.
- Mathis, W.N. & T. Zatwarnicki 2012a. Revision of New World species of the shore-fly subgenus *Allotrichoma* Becker of the genus *Allotrichoma* with description of the subgenus *Neotrichoma* (Diptera, Ephydriidae, Hecamedini). – Zookeys 161: 1-101.
- Mathis, W.N. & T. Zatwarnicki 2012b. A revision of the New World species of *Gymnoclasiopa* Hendel (Diptera, Ephydriidae). – ZooKeys 248: 1-69.
- Mathis, W.N., T. Zatwarnicki & H. Kubátová-Hiršová 2009. A revision of the shore-fly genus *Philotelma* Becker (Diptera: Ephydriidae). – Insect Systematics & Evolution 40 (2): 121-158.
- Olafsson, E. 1991. Taxonomic revision of western Palaearctic species of the genera *Scatella* R.-D. and *Lamproscatella* Hendel, and studies on their phylogenetic positions within the subfamily Ephydrinae (Diptera, Ephydriidae). – Entomologica Scandinavica Supplement 37: 1-100.
- Oosterbroek, P., H. de Jong & L. Sijstermans 2005. De Europese families van muggen en vliegen (Diptera). – KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Prado e Castro, C., V. Santos & O.M.C.C. Ameixa 2022. Shore fly (Diptera: Ephydriidae) communities from Ria de Aveiro, with new records for Portugal. – Fragmenta Entomologica 54 (1): 95-100.
- Stuke, J.H. 2010a. Ephydriidae Niedersachsens und Bremens. – Entomologische Zeitschrift Stuttgart 120: 171-188.
- Stuke, J.H. 2010b. Ephydriidae Niedersachsens und Bremens. – Entomologische Zeitschrift Stuttgart 120: 195-222.
- Stuke J.H. 2011. Eine kritische Liste der aus Deutschland nachgewiesenen Ephydriidae mit der Beschreibung einer neuen Art (Diptera). – Entomologische Zeitschrift Stuttgart 121: 115-126.
- Stuke, J.H. 2013. Neue Funde von Ephydriden (Diptera) aus Griechenland, mit der Beschreibung einer neuen Art. – Studia dipterologica 20 (2): 189-213.
- Stuke, J.H. 2022a. A second European *Axysta* species (Diptera: Ephydriidae). – Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae 68 (2): 159-168.
- Wind, J. & J.C. Dek 2018. Zeven nieuwe oevervliegen voor Nederland (Diptera: Ephydriidae). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 50: 75-88.
- Zatwarnicki, T. 2018. Solving the puzzle of taxonomic position of the petroleum fly by resurrection of *Diasemocera* Bezzi from *Psilopa* Fallén (Diptera: Ephydriidae) with proposed specific and generic synonymies. – Annales Zoologici (Warszawa) 68 (3): 527-552.
- Zatwarnicki, T. 2022. Notes on selected genera of shore flies (Diptera: Ephydriidae), with removals to Drosophilidae, Heleomyzidae and Milichiidae. – Annales Zoologici 72 (3): 389-432.
- Zatwarnicki, T., & W.N. Mathis 2022. Biogeographic anomalies in shore flies as revealed in revision of the shore-fly genus *Subpelignus* Papp (Diptera: Ephydriidae). – Proceedings of the Entomological Society of Washington 124 (3): 683-707.
- Zatwarnicki, T. 2013. Fauna Europaea: Ephydriidae. – In: T. Pape & P. Beuk (eds.), Fauna Europaea: Diptera, Brachycera. Fauna Europaea version 2017.03, Fauna-eu.org. [geraadpleegd op 10.xi.2022]
- Zatwarnicki, T. & Z. Kejval 2022. Nové pozoruhodné nálezy březnic (Diptera: Ephydriidae) v České republice [New remarkable records of shore flies (Diptera: Ephydriidae) from the Czech Republic]. – Západočeské Entomologické Listy 13: 78-85.

SUMMARY

Twelve shore fly species new to the Netherlands (Diptera: Ephydriidae)

Twelve species of shore flies are added to the faunal list of the Netherlands. These are in alphabetic order: *Allotrichoma simplex*, *Axysta clauseni*, *Diasemocera marginella*, *Gymnoclasiopa aulisioides*, *Nostima semialata*, *Pelina aenea*, *Philotelma parvum*, *Scatella ciliata*, *Scatella silacea*, *Schema durrenbergensis*, *Setacera breviventris* and *Subpelignus limosinus*.

J. Wind
Ede
janwind2.o@gmail.com

J.C. Dek
Yerseke
nielsyese@gmail.com

P.L.Th. Beuk
Natuurhistorisch Museum Maastricht
paul.beuk@maastricht.nl

A.A.M. Lamberts
Egmond aan Zee
aam.lamberts@gmail.com